

Utmaningsdrivna Nätverksprocesser 2021 - Förarbete

Bakgrund

Landsbygdsnätverkets styrgrupp genomförde under 2020 en omfattande intressentdialog med nätverkets medlemmar och potentiella nya medlemmar. Utifrån resultaten av dialogen kan vi konstatera att flera medlemmar vill vara mer aktiva inom nätverket och kunna nyttja den kompetenspool som nätverket är för att lösa gemensamma utmaningar. Medlemmarna önskar också att kunna engagera sig i avgränsade frågor eller ta sig an utmaningar inom ramen för tidsbegränsade aktiviteter. Landsbygdsnätverket kan erbjuda flera verktyg som kan kombineras för nya agila arbetssätt som ger medlemmarna möjlighet att driva utmaningsdrivna nätverksprocesser tillsammans med aktörer inom och utanför nätverket.

Framöver vill Landsbygdsnätverket kunna erbjuda arbetssätt som gör det möjligt för medlemsorganisationerna att arbeta med utmaningsdrivna och tidsbegränsade nätverksprocesser även vid sidan av redan aktiva arbetsgrupper. Medlemmarna ska kunna initiera och genomföra utmaningarna med stöd av Landsbygdsnätverkets kansli.

Processerna genomförs av berörda medlemmar med stöd av kansliet från utmaning eller till uppstart av ett samarbete för att lösa utmaningen. I processerna kombineras olika arbetssätt för nätverkande på ett ändamålsenligt sätt. Styrgruppen har beslutat om resurser för genomförande av det nya arbetssättet i en särskild budgetpost.

Landsbygdsnätverkets kansli vill under våren 2021 ta fram strukturer för ett nytt utmaningsdrivet arbetssätt för att nå medlemmarnas önskemål om snabbfotade och tidsbegränsade nätverksprocesser där de kan samarbeta kring en aktuell fråga eller utmaning.

Inledande frågeställningar

I den inledande delen av att ta fram vårt nya arbetssätt har vi ställt upp tre frågeställningar som vi bedömt vara relevanta för det kommande arbetet.

1. Vilka kriterier bör finnas för att ”gallra” bland de utmaningar som medlemmarna vill adressera?

Tydliga kriterier för vilka typer av utmaningar som vi kan anta i nätverket ska tas fram. Utmaningar som är för lokala, specifika eller som kan adresseras på annat sätt ska kunna identifieras och sällas bort tidigt i processen. Medlemsorganisationerna ska enkelt kunna förstå vilka typer av utmaningar som de kan driva genom Landsbygdsnätverket och vad som förväntas av medlemsorganisationen i genomförandet av nätverksprocessen.

2. Hur kan ett arbetssätt för att fånga upp olika utmaningar som medlemmarna vill adressera se ut?

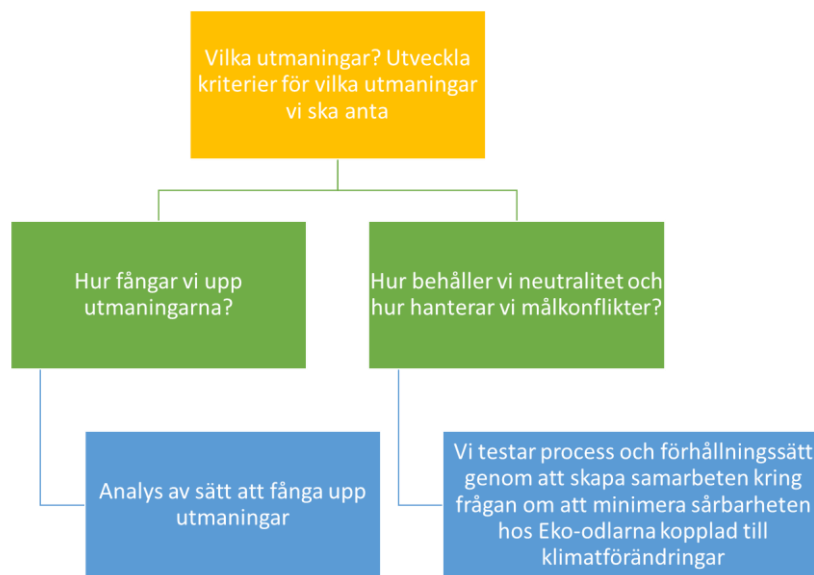
Vi ska identifiera olika metoder för att fånga upp utmaningar som kan vara lämpliga för nätverksprocessen. Medlemsorganisationerna ska få förståelse för på vilket sätt de kan lyfta sina utmaningar och även kansliet ska ha verktyg för att själva kunna fånga upp potentiella utmaningar som kan hanteras genom denna nätverksprocess. När en utmaning är identifierad ska det vara tydligt för initiativtagaren vilka som är nästa steg i nätverksprocessen.

3. På vilket sätt kan vi förhålla oss till målkonflikter och hur kan vi arbeta för att behålla neutralitet?
Vi ska vara modiga men inte ta parti.

Den tredje frågan vi ställer oss handlar om målkonflikter och neutralitet. Målkonflikter hanteras ofta i aktiviteter som leds inom Landsbygdsnätverket. Flera medlemsorganisationer har motstående mål och intressen men Landsbygdsnätverket är en neutral arena där målkonflikter kan hanteras och nätverket som plattform tar inte någons parti utan erbjuder en arena för dialog och erfarenhetsutbyte. De utmaningsdrivna nätverksprocesserna kan dock ledas av medlemsorganisationer eller andra aktörer med endast stöd från Landsbygdsnätverkets kansli. Det finns då risker som måste hanteras kopplat till neutralitet och eventuella målkonflikter.

Den första frågan hanteras genom att styrgruppen beslutar om ett antal kriterier för vilka utmaningar som ska antas. De två andra frågorna ska hanteras genom metodtest under våren 2021.

Kriterier för vilka utmaningar vi ska anta

Landsbygdsnätverket har en heterogen grupp av medlemmar. Från nationella myndigheter till lokala ideella organisationer. Inom nätverket har varje medlemsorganisation lika stort mandat men möjligheten att arbeta aktivt, med för dem relevanta kärnfrågor, kan se olika ut.

Landsbygdsnätverkets styrgrupp prioriterar vilka ämnesområden som nätverket och dess arbetsgrupper ska fördjupa sig inom i tvåårsintervaller. Arbetsgrupperna, där mellan en tredjedel och hälften av organisationerna och myndigheterna finns representerade, initierar och genomför aktiviteter som syftar till arbetsgruppens och Landsbygdsnätverkets mål. Alla medlemsorganisationer som önskar vara aktiva i en arbetsgrupp kan dessvärre inte vara representerade i grupperna eftersom de då skulle bli för stora och trögarbetade. Alla ämnesområden kan heller inte hanteras samtidigt inom nätverket trots att medlemmar för fram en önskan om detta.

För att på ett snabbfotat och tidsbegränsat sätt kunna arbeta med fler frågor som lyfts av Landsbygdsnätverkets medlemmar utanför arbetsgrupper har styrgruppen valt att införa detta nya arbetssätt. Det behövs dock kriterier som förtydligar inom vilka ramar som medlemmarna kan arbeta utmaningsdrivet inom nätverket. Kriterierna är uppdelade i tre nivåer; övergripande, avgränsande och specifika kriterier.

Övergripande kriterium

Det övergripande kriteriet beskriver vad nätverksprocessen ska kunna leda till, vilket är ett samarbete som leder till en lösning på en utmaning i lands- eller kustbygder. Nätverksprocessen kan ses som en språngbräda. Genom olika aktiviteter, under en begränsad tid, skapas ett samarbete mellan aktörer som tillsammans kan nå fram till en lösning på utmaningen. Lösningen behöver alltså inte nås vid nätverksprocessens slut.

Avgränsande och specifika kriterier

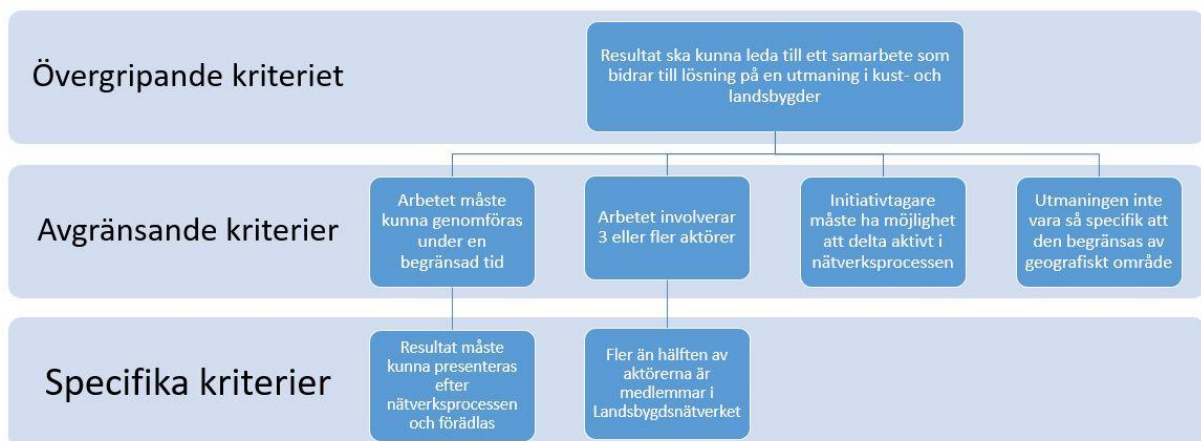
De avgränsande kriterierna sätter ramarna för arbetet med nätverksprocessen. Dessa kriterier är utformade för att ge initiativtagare information om en utmaning kan antas. Det specifika kriteriet avgränsar och beskriver det avgränsande kriteriet ytterligare.

Det första avgränsande kriteriet syftar till att tydliggöra att nätverksprocessen ska genomföras under en begränsad tidsperiod. Det är alltså inte meningen att nätverksprocessen sträcker sig över en lång, obestämd tid eller förväxlas med en arbetsgrupps arbetssätt. Det kopplade specifika kriteriet beskriver att ett resultat/samarbete ska kunna presenteras efter att nätverksprocessen avslutats. Utmaningen i sig behöver alltså inte vara löst men ett resultat som kan förädlas ska kunna presenteras. Det finns även möjlighet att sätta en tidsbegränsning för dessa processer.

Det andra kriteriet beskriver antalet ingående aktörer i processen. Vi föreslår att minst tre aktörer ingår i nätverksprocessen och verkar för att lösa en utmaning. Syftet med att ställa krav på flera aktiva aktörer i processen är att de utmaningar som vi antar ska vara relevant för flera än den initiativtagande organisationen. Det specifika kriteriet är att den övervägande delen av organisationerna som engagerar sig i nätverksprocessen är medlemmar i Landsbygdsnätverket. Syftet är att utmaningen ska vara relevant för våra medlemmar men att även ännu icke medlemmar kan engagera sig i utmaningen.

Det tredje kriteriet anger att den som tar initiativet till att inleda en nätverksprocess också ska ha möjlighet till att delta aktivt i arbetet. Det ska inte vara möjligt att starta en process för att sedan lämna över bollen till nätverksskansliet. Ett alternativ är att man lyfter en utmaning som sedan en annan aktör tar över och driver i samarbete med andra i en nätverksprocess.

Det sista kriteriet har med utmaningen och dess koppling till geografi att göra. Utmaningen ska inte vara så specifik att den är begränsad till bara ett mindre geografiskt område. Ett mindre geografiskt område kan däremot vara i fokus under processens gång men resultatet av nätverksprocessen ska kunna vara användbart för motsvarande geografiska områden eller ett större geografiskt område.

Budget och tidsram

Under perioden 2021 och 2022 är det avsatt 1 mkr för arbete med utmaningsdrivna nätverksprocesser. Det är i dagsläget svårt att avgöra hur många processer som kommer kunna drivas under de 1,5 år som är kvar av budgetperioden. Antalet processer och dess maximala tidsram påverkar vilken budget per utmaning som är rimlig.

För att inte nätverksprocesserna ska bli allt för utdragna bör en maximal tidsram vara 6 månader. Beroende på utmaningen kan denna tidsram förlängas efter beslut av Landsbygdsnätverkets kanslichef.

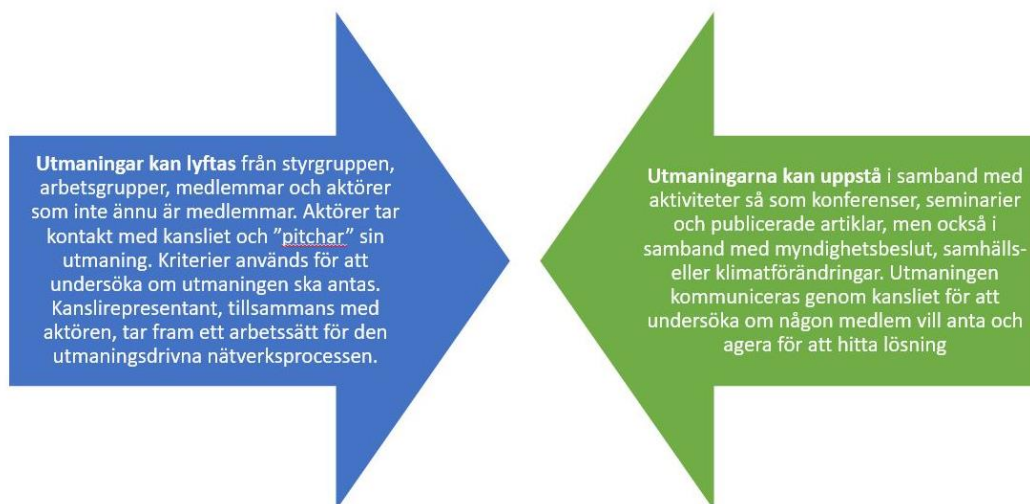
Budget för nätverksprocessen sätts innan arbetat drar igång. Budgeten beroende på utmaningen i sig och vilka aktiviteter man anser vara relevanta för att nå nätverksprocessens mål. En processbudget på 200 tkr eller mindre beslutas av Landsbygdsnätverkets kanslichef. Styrgruppen informeras om beslutet innan nätverksprocessen startar. Processbudgetar på över 200 tkr beslutas av styrgruppen. Detta sker genom skriftlig process.

Att identifiera en utmaning

En utmaning som kan vara passande för en utmaningsdriven nätverksprocess kan både lyftas och uppstå. Utmaningarna kan bland annat lyftas av medlemmar, styrgruppen, aktiva i arbetsgrupper och av aktörer som ännu inte är medlemmar i Landsbygdsnätverket. För att aktörer ska lyfta sina utmaningar och kommunicera dem till nätverkets kansli måste det vara tydligt vilka kanaler som finns för detta och hur man ska bära sig åt. Förslag på sätt att informera om arbetssättet:

- En sida på Landsbygdsnätverkets webbplats tas fram med information om hur en utmaningsdriven process går till samt kontaktuppgifter till ansvarig samordnare.
- Information sprids i Landsbygdsnätverkets nyhetsbrev
- Information om arbetssättet finns med i den information som nya medlemmar får när beslut om medlemskap tagits
- Riktad information sker till arbetsgrupper
- Information sprids på medlemsträffen 18 november 2021

En utmaning kan också uppstå på olika sätt i samband med samhällsförändringar, politiska beslut, konferenser och seminarier. I detta fall kan någon från Landsbygdsnätverkets kansli formulera en utmaning och undersöka om det finns medlemmar som är intresserade av att driva frågan vidare.

När en utmaning är antagen

När en utmaning är identifierad, när vi har säkerställt att utmaningen möter de fastställda kriterierna samt när en tidsram och budget är satt kan vi gå vidare in i nätverksprocessen. Ett första steg är att den aktör eller de aktörer som lyft utmaningen genomför ett uppstartsmöte med den samordnare från Landsbygdsnätverkets kansli som kommer bistå i processen. Under uppstartsmötet kommer de gå igenom en checklista som svarar på tre frågor.

1. Varför ska vi driva en nätverksprocess och vilka mål samt behov finns?
2. Vad behövs för att nå våra mål och vilka behöver vi samarbeta med?
3. Hur ska vi genomföra nätverksprocessen och vilka aktiviteter ska ingå?

Det är viktigt att de som ingår i processen formulerar en gemensam plan för de olika stegen i nätverksprocessen och att de tar fram en kommunikationsplan. De ska se till att dela på jobbet och att det finns ansvariga för delaktiviteter. Om det ska ingå aktiviteter för att sprida information så ska kommunikatörer involveras, helst både från nätverksskansliet och från de aktörer som medverkar. När planen är satt kan nätverksprocessen påbörjas.

Utmaningar som testas under 2021

Under intressentdialogen och även i samband med Podden #120 Minskad sårbarhet, ökade möjligheter - om klimatanpassning i landsbygder framfördes idéer om aktiviteter inom nätverket för att uppmärksamma klimatanpassning i landsbygder. Vi har kontaktat SMHI, LRF och Ekologiska lantbrukarna för ett första samtal kring avgränsning och inriktning för en sådan satsning som en utmaningsdriven nätverksprocess under hösten. Ett nytt planeringsmöte med fler intressenter ska hållas innan sommaren.

Syftet med nätverksprocessen är att öka kunskapen och medvetenheten om vikten av klimatanpassning för ett robustare livsmedelssystem och för landsbygder mer generellt. Utgångspunkten är klimatanpassningsåtgärder på gårdsnivå för en mindre sårbar och mer resilient livsmedelsproduktion. Möjligheter till stöd för sådana åtgärder och även hur dessa frågor hanteras, eller inte hanteras, i regionala utvecklingsplaner m.m. bör ingå.

